

Equilibrem les cures!

Kit virtual de recursos pedagògics per afavorir
la corresponsabilitat en les tasques de cura

ACTIVITATS I DINÀMIQUES

PER A INFANTS
DE 10 A 12 ANYS

SURT

AUTORIA

Ruth García i Mar Beneit – Marsol (Fundació Surt)

SURT

SURT. Fundació de Dones. Fundació Privada.

Guàrdia, 14 Baixos - 08001 Barcelona

www.surt.org

Juny 2023

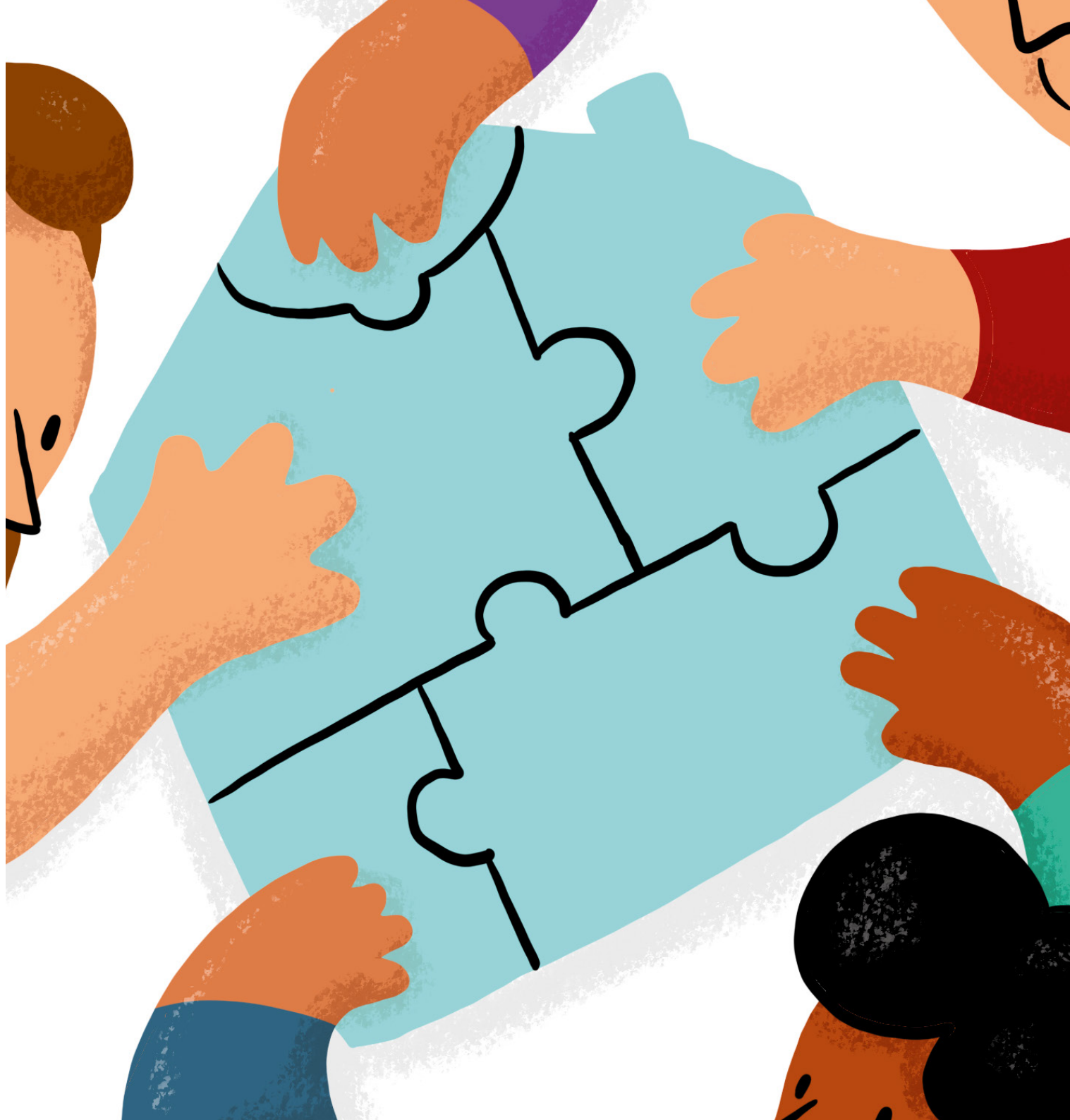
AGRAÏMENTS

Meritxell Palacios i Chía Gil, estudiants de pràctiques participants en el procés d'elaboració del Kit; centres educatius, entitats i associacions participants en la diagnosi del projecte: La Xixa Teatre, Fundesplai, Escola La Vinyala, Escola Dolors Monserdà – Santapau, Institut Miquel Martí i Pol, Escola Guerau de Jorba, Institut Alt Penedès, Enruta't, IEA Oriol Martorell, Xino Xano, Nus Cooperativa, Esplai Les Planes, Institut Súnió, Associació educativa Trompitxol, Casal dels infants i CEIP Escola Ramon Faus i Esteve

AMB EL SUPORT DE:

Generalitat de Catalunya
Departament d'Igualtat
i Feminismes

EIXOS TEMÀTICS DE LES ACTIVITATS

Les diverses activitats i dinàmiques que es presenten a continuació han estat dividides en els següents eixos temàtics, amb la finalitat de fer més àgil i concreta la recerca de continguts a treballar amb els infants

LA CORRESPONSABILITAT: SI TOTHOM AJUDA, TOT ÉS MÉS FÀCIL

La corresponsabilitat és el repartiment equilibrat de les tasques domèstiques i de les responsabilitats familiars, incorporant a tots els membres de la família en la seva execució, així com a altres agents socials i comunitaris. Parlem del repartiment de l'organització i execució de les cures i de les necessitats d'educació i afecte de persones dependents de la llar, per tal de distribuir de manera justa els temps de vida entre totes les persones. No es tracta de repartir, sinó de compartir les tasques.

ELS ESTEREOTIPS DE GÈNERE I LA DIVISIÓ SEXUAL DEL TREBALL: EXISTEIXEN LES FEINES D'HOMES I LES FEINES DE DONES?

Els estereotips de gènere són un conjunt d'idees preconcebudes, apreses durant el procés de socialització, que classifiquen les característiques personals en femenines i masculines en funció del gènere percebut (per exemple, les dones són dependents, sensibles, dèbils, comprensives, cuidadores... mentre que els homes són independents, racionals, forts, impulsius, productius...). A causa dels estereotips i rols tradicionals de gènere, el treball es distribueix de manera diferent: el treball productiu i remunerat i l'espai públic s'assigna a l'home, mentre que el treball reproductiu i l'espai privat/domèstic s'assigna a la dona, fet que es coneix com la divisió sexual del treball.

POSEM LES CURES AL CENTRE DE LA VIDA: QUI CUIDA A QUI ENS CUIDA?

Les cures són aquelles activitats que permeten el sosteniment de la vida i el benestar físic i emocional de les persones (per exemple, criar, educar, fer la compra, sanar, escoltar...), les quals són assumides majoritàriament per les dones. Tot i que són activitats essencials que permeten que el món funcioni, la nostra societat no els hi dona la importància i reconeixement que tenen per gaudir d'una vida digna i saludable. Per això, des del feminisme i l'economia feminista defensem la necessitat de posar les cures al centre de la nostra vida, per tal de visibilitzar les accions quotidianes de cures com a eix central de l'economia.

RACISME I ANDROCENTRISME: CADENES DE CURES EN UN MÓN GLOBALITZAT

L'androcentrisme és aquella visió del món que situa l'home al centre de totes les coses, de manera que allò masculí és més important, neutre i universal. Però aquesta mirada del món parteix d'una concepció d'home blanc, occidental, heterosexual, de classe mitjana-alta, amb plenes capacitats físiques i cognitives, de mitjana edat... En conseqüència, totes les "altres" mirades (dones i altres identitats de gènere, persones de minories ètniques, persones racialitzades, de classe baixa, amb diversitat funcional, del Sud global...) són invisibilitzades i les seves aportacions acaben sent ocultades. En aquest sentit, sovint les cures, necessàries per sostenir aquest sistema androcèntric, s'externalitzen i són assumides per altres persones, generalment dones racialitzades i migrades del Sud global, amb unes condicions laborals precàries que reproduïen la invisibilització i infravaloració de la seva feina.

LA CONCILIACIÓ I LA DOBLE JORNADA LABORAL: LA MEVA MARE MAI SEU AL SOFÀ

Les cures són una responsabilitat compartida que acaba sent majoritàriament assumida per les dones. Ara bé, aquest treball reproductiu a l'àmbit privat generalment s'acompanya del treball productiu i remunerat a l'àmbit públic, cosa que comporta una doble càrrega de treball. Aquesta doble jornada laboral repercuteix en l'àmbit professional, personal i familiar, sent necessari adoptar mesures conciliatòries per organitzar el temps de treball productiu en relació amb el temps per la vida familiar o domèstica i personal (per exemple, la contractació a temps parcial o temporal o els permisos de maternitat/paternitat).

COM REPARTIM LES TASQUES DOMÈSTIQUES?

DURADA: 1 h.

ESPAI: Aula.

MATERIAL: Fitxa de [Graella de tasques domèstiques](#).

OBJECTIU

Reflexionar sobre el desequilibri en el repartiment de les tasques domèstiques, visibilitzar les tasques de cura com a necessàries i valuoses i reflexionar sobre com transformar el repartiment d'aquestes tasques.

DURADA

=/- 1h
+1h

ESPAI

Aula
Exterior

MATERIAL

Bàsic
Específic

INSTRUCCIONS

Els infants hauran de pensar en les diverses persones de la seva família amb qui conviuen. Individualment, llegiran les tasques de cura que es realitzen, de forma general, a les llars. Finalment, assenyalaran amb una X quin membre de la seva família les realitza normalment, i contestaran les preguntes plantejades a la Fitxa 2.2 de les conclusions. Aquesta dinàmica permet prendre consciència sobre la divisió sexual del treball en l'àmbit familiar i en el repartiment de les tasques domèstiques a partir de l'anàlisi de la llar.

PROPOSTA DE TANCAMENT

Després d'omplir individualment la graella i respondre les preguntes, es poden posar en comú els resultats amb el grup classe.

FONT

https://www.gencat.cat/empresaiocupacio/nimesnimenys/content/nimesnimenys/pdf/exp2/Ex2_2_fitxa_tasques_dom.pdf

I TU, HO SAPS FER?

DURADA: 35 min.

ESPai: Aula.

MATERIAL: Projector, ordinador i [vídeo](#) *“Reparto de responsabilidades domésticas”* (34 s.).

OBJECTIU

Que l'alumnat sigui conscient del desigual repartiment de les tasques domèstiques i les conseqüències que aquest pot provocar (dobles jornades laborals i càrrega mental per a les dones, homes amb major trajectòria professional que provoquen segregació vertical, etc.).

DURADA

=/- 1h
+1h

ESPai

Aula
Exterior

MATERIAL

Bàsic
Específic

INSTRUCCIONS

Es començarà l'activitat amb la visualització de l'anunci seleccionat (adjuntat a continuació). Seguidament, es crearà un debat amb la classe per observar quina és la seva opinió. Es proposen les següents preguntes per a dinamitzar el debat:

- Què us ha semblat el vídeo?
- Us ha fet reflexionar?
- Els homes participen suficient en les tasques domèstiques? Per què creieu que passa?
- Els homes tenen les mateixes capacitats que les dones amb les feines domèstiques? Per què aquestes feines no es comparteixen amb igualtat? És un problema de falta de sensibilització o de desinterès?
- Les dones permeten que els homes realitzin les tasques domèstiques?
- Heu pensat en les diferències de treballs i responsabilitats familiars dins i fora de la llar?
- Quin temps s'utilitza en cada una d'aquestes feines?
- Creieu que actualment la igualtat d'oportunitats entre dones i homes és una realitat?

PROPOSTA DE TANCAMENT

Quan el debat finalitzi, es proposa que tot l'alumnat de la classe ordeni i netegi l'espai on es troben, mostrant que tots i totes tenen la capacitat d'assumir tasques de cura i neteja.

APUNTS PER A LA DINAMITZACIÓ

Cal fer èmfasi en l'existència d'estereotips de gènere que reforcen i perpetuen la reproducció d'aquestes tasques per part de dones i homes.

FONT

https://www.juntadeandalucia.es/iam/catalogo/doc/iam/2010/29893_profesorado.pdf

COM UTILITZEM EL NOSTRE TEMPS?

DURADA: 1 h.

ESPai: Aula.

MATERIAL: Pissarra, guixos de colors, paper, bolígrafs. Opcional: Graella (adjunta a la pàg. 54 de [l'enllaç](#)).

OBJECTIU

Mostrar com les dones són presents tant a l'àmbit productiu (espai públic) com en el reproductiu (espai privat), veient-se obligades, en molts casos, a realitzar una doble jornada laboral o una "doble presència". Així, es pretén evidenciar com l'assumpció d'ambdues responsabilitats fa que les dones comptin amb menys temps personal o d'oci que els homes.

DURADA

=/- 1h
+1h

ESPai

Aula
Exterior

MATERIAL

Bàsic
Específic

INSTRUCCIONS

Un alumne o grup d'alumnes representarà una tasca domèstica, a la vegada que la resta haurà de pensar i compartir el temps que creuen es triga, diàriament, en fer-la, i la persona que, usualment, la realitza.

Quan s'hagin representat unes 10 accions, la persona que dinamitza l'activitat dibuixarà dos rellotges d'esfera a la pissarra: un rellotge referent al temps dels homes i l'altre, al de les dones. L'alumnat que hagi representat l'acció haurà d'ombrejar la franja horària de temps consensuada, dedicada a cada tasca domèstica. Prèviament, a més, s'hauran hagut d'ombrejar les hores diàries que corresponen a la feina remunerada (les quals oscil·len les 8 hores diàries), i unes 7 hores de son. Així, seguidament, es debatrà plantejant les següents qüestions:

- Quin temps dediquen les dones i homes respectivament a les responsabilitats i treballs de la llar?
- Quant de temps lliure ha quedat al rellotge de les dones? I al dels homes?

Al finalitzar el debat, es farà un altre exercici que mostrarà a l'alumnat com s'utilitza el temps per part de les dones i els homes, i les diferències que hi ha entorn a l'assumpció de responsabilitats i treball domèstic. Es plantejarà que realitzin una lectura del següent text:

Sobre el tiempo que dedican los hombres y mujeres a la realización de los trabajos domésticos, existe un estudio sobre los Usos del tiempo, estereotipos, valores y actitudes (Instituto de la Mujer. Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales. 2006) en el que se manifiesta que las mujeres dedican una media de 5 horas y 59 minutos al trabajo doméstico, mientras que los hombres emplean en este grupo de actividades 2 horas y 20 minutos, es decir, menos de la mitad del tiempo dedicado por las mujeres, habiendo una diferencia de 3 horas y 39 minutos entre el tiempo dedicado por unos y otras.

Tot seguit, es mostrarà la graella (adjuntada a l'enllaç de la pàg. 54) i finalment, es formularan les últimes preguntes:

- A què dediquen els homes més temps? A què creus que és degut?
- A què dediquen menys temps? Sabries explicar perquè?
- Perquè creus que hi ha aquest repartiment de les tasques domèstiques i les responsabilitats familiars?

FONT

https://www.juntadeandalucia.es/iam/catalogo/doc/iam/2010/29893_profesorado.pdf

ELS REFRANYS I ELS REPARTIMENTS DE LES TASQUES

DURADA: 1 h.

ESPai: Aula.

MATERIAL: Paper i bolígraf. Opcional:
paper d'embalar per la realització d'un
mural.

OBJECTIU

Prendre consciència del paper dels refranys en
l'atribució de rols de gènere, socials i laboral;
Desconstruir la tradició del repartiment de les
tasques a partir de la creació de nous refranys
que transmetin la conveniència i la correspon-
sabilitat.

DURADA

=/- 1h
+1h

ESPai

Aula
Exterior

MATERIAL

Bàsic
Específic

INSTRUCCIONS

S'explicarà què són els refranys: *sentències tradicionals breus que ensenyen o aconsellen com actuar en el dia a dia*. Així, es
mostrarà com aquests transmeten idees recollides de la saviesa popular, basada en les experiències i costums genera-
litzades per la societat. Tot seguit, en petits grups, es comentaran els següents refranys:

- *Madre muerta casa deshecha*
- *La rosa en el rosal, la uva en el lagar, y la mujer con escoba y delantal*
- *A la mujer muy casera su marido bien la quiera*
- *La buena esposa, limpia, sana y hacendosa*
- *La mujer y la sartén en la cocina están bien*
- *Hombre cocinilla, medio hombre, medio mariquilla*
- *La mujer debe gobernar la casa y el marido la caja*
- *Si una vez te pones a barrer ya no barre tu mujer*
- *Las mujeres hilen y no estudien*
- *Si tienes hijas comerás buñuelos*
- *La hija y la heredad para la ancianidad*
- *Madre, ¿Qué cosa es casar? Hija: hilar, parir y llorar*
- *Aquella es buena mujer, la que barre su casa al amanecer*
- *El amor de la mujer, en la ropa del marido se echa de ver*
- *Calzones rotos no deshora a quien los lleva, sino a su hija, a su mujer o a su nuera*
- *El dinero y la mujer en la vejez son menester*
- *El hombre en la plaza y la mujer en la casa*
- *A la mujer la rueca y al hombre la espada*

Passada l'estona de debat intern, cada grup comentarà amb la resta de la classe les conclusions o pensaments que
s'han creat a partir dels refranys, aprofundint en el debat. Per a finalitzar, es proposa crear nous refranys que defensin
la corresponsabilitat en la llar com, per exemple: *"Si yo plancho y tu lavas, el próximo día hago yo la colada"*. Finalment,
amb els nous refranys es podrà crear un mural per a penjar a la paret.

FONT

<https://www.inmujeres.gob.es/areasTematicas/AreaEducacion/MaterialesDidacticos/docs/GuiaCorresponsabilidad.pdf>

EL REPARTIMENT DE LES TASQUES DOMÈSTIQUES

DURADA: 45 min.

ESPAI: Aula.

MATERIAL: Fitxa (veure pàg. 27 del document adjunt), papers, llapis, goma d'esborrar.

OBJECTIU

Afavorir el coneixement de la diversitat de funcions que componen les feines domèstiques o treball reproductiu; reflexionar sobre el repartiment de les tasques domèstiques i promoure el canvi d'actituds en nenes i nens en la qüestió del repartiment de les tasques i l'adquisició de compromisos i responsabilitats en l'àmbit familiar.

DURADA

=/- 1h
+1h

ESPAI

Aula
Exterior

MATERIAL

Bàsic
Específic

INSTRUCCIONS

La persona dinamitzadora de l'activitat reparteix a cada alumne/a una fitxa (adjuntada a l'apartat de materials). Durant una setmana, els infants apuntaran a la graella que es mostra a la fitxa, les tasques corresponents a l'espai domèstic, que realitza cada persona que conviu amb ells o elles (inclosos ells mateixos).

Una vegada transcorreguda la setmana es procedirà a realitzar un debat, dinamitzat amb les següents preguntes:

- Qui realitza el major nombre de tasques?
- Quina tasca us agrada més fer? I la que menys?
- Creieu que les tasques realitzades a casa les pot realitzar qualsevol membre de la família?
- Quant temps es dedica en la realització de cada una de les tasques?
- Qui te més temps lliure a casa?
- Per què serveix el que fa cada persona?

S'hauria de concloure l'activitat explicant que les tasques domèstiques i el seu repartiment igualitari fan que la vida de tothom sigui més agradable i habitable. Així, es pot també introduir el terme de corresponsabilitat, la centralitat de les cures o el sistema sexe-gènere.

PROPOSTA DE TANCAMENT

Si es desitja aprofundir en el tema, a la pàg. 28 de l'enllaç adjunt, es mostra una activitat complementària.

APUNTS PER A LA DINAMITZACIÓ

Es important aprofitar l'activitat per parlar de la diversitat familiar.

FONT

<https://www.inmujeres.gob.es/publicacioneselectronicas/documentacion/Documentos/DE1487.pdf>

LA REVOLUCIÓN DE LAS CURES

DURADA: 2-3 h.

ESPACIO: Aula.

MATERIAL: Conte de “La Rana Graciana” (pàg. 6), fitxa de la sopa de lletres (a l'enllaç), papers, bolígrafs, càmera, impressora o projector.

OBJECTIU

Reflexionar sobre el valor de les tasques de cura i domèstiques i la seva necessitat pel benestar de totes les persones; introduir la corresponsabilitat i posicionar les cures al centre de les nostres vides.

DURADA

=/- 1h
+1h

ESPACIO

Aula
Exterior

MATERIAL

Bàsic
Específic

INSTRUCCIONS

Arrel de la lectura del conte (adjunt a l'apartat de materials), es plantejaran una sèrie d'activitats. La primera d'elles serà una sopa de lletres (la qual es pot trobar a la pàg. 14 de l'enllaç adjunt). El grup classe haurà de trobar en aquest material un seguit d'objectes que s'han de netejar o endreçar (joguines, taula, plats, terra, vidres, roba neta, roba bruta, sabates). Seguidament, s'invitarà als infants a investigar o pensar qui fa aquestes tasques a les seves pròpies cases, si es necessiten utensilis o productes especials, per què serveix fer les tasques, per què són importants...

La segona activitat consistirà en realitzar una fotografia de l'aula un dia que estigui desendreçada, i realitzar-ne una altra un dia que estigui neta i endreçada. Al moment de dur a terme l'activitat, presentarem ambdues imatges al grup com si es tractés del clàssic joc d'identificar les diferències. Després, es poden plantejar les següents preguntes:

- Què ens transmet cada imatge?
- Què sentim quan arribem a l'aula i la trobem d'una manera o d'un altre?
- En quin moment treballem millor?
- Qui es sol preocupar més de la neteja i l'ordre de la classe?
- Què podem fer per mantenir-la neta i endreçada?
- Com podem repartir el treball de manera justa?

Com a tercera activitat, es demanarà als infants que, individualment, pensin i escriguin les coses que menys els agraden de l'escola, així com propostes que se'ls acudeixin per tal de millorar-la. Després, se celebrarà una assemblea en la que cada alumne tindrà l'oportunitat d'exposar la seva proposta i defensar-la. Al final, s'escolliran les tres idees que més consens generin i les persones que les formulin les podran presentar a la direcció de l'escola o la institució educativa.

APUNTS PER A LA DINAMITZACIÓ

A l'enllaç adjunt, es poden trobar altres activitats que es poden fer servir per altres cursos i edats.

FONT

<https://intered.org/es/recursos/recursos-educativos/la-revolucion-de-los-cuidados>

L'ÚS DEL TEMPS

DURADA: 1 h.

ESPai: Aula.

MATERIAL: [Ruleta de l'ús del temps](#)
(pàg. 2).

OBJECTIU

Reflexionar sobre el repartiment de les tasques de cura dins la pròpia llar, sent conscients de com aquest repartiment no és igualitari, mostrant com les dones solen assumir la major part de les tasques domèstiques.

DURADA

=/- 1h
+1h

ESPai

Aula
Exterior

MATERIAL

Bàsic
Específic

INSTRUCCIONS

L'activitat consisteix en pintar la ruleta, la qual està dividida en 24 porcions, una per cada hora del dia. Cal pintar les porcions assignant un color a cadascuna d'aquestes categories: neteja (netejar i recollir la casa, cura de la roba, etc.), reparacions domèstiques, compra i preparació de menjar, atenció escolar, cura a persones dependents (fills/es petits/es, ancians/es), relacions socials, oci i temps lliure, formació, treball remunerat i cures personals (menjar, dormir i higiene). Es pintaran les porcions segons les hores diàries que es dediquin a cadascuna d'aquestes tasques. Per exemple, si de mitjana es dediquen tres hores al dia a la neteja, es pintaran 3 porcions de la ruleta.

Després d'haver completat la ruleta amb les tasques que l'alumne/a realitza habitualment, es repetirà el mateix procés en relació a les persones adultes amb qui convisqui. Una vegada fetes les diferents ruletes, es debatrà amb la resta de l'alumnat sobre la distribució dels temps i es donarà resposta a les següents preguntes: Et dona temps cada dia a fer tot allò que vols? Quines altres activitats t'agradaria incorporar a la teva vida diària? I de les activitats que ja desenvolupes habitualment, per quina d'elles t'agradaria tenir més temps?

PROPOSTA DE TANCAMENT

Pots invertir les ruletes de les persones que conviu amb tu (per exemple, intercanvia les ruletes del teu pare i de la teva mare, si és el cas). Resulten estranys aquests usos del temps?

APUNTS PER A LA DINAMITZACIÓ

Segurament la majoria de les ruletes mostraran que les dones s'ocupen de la realització de la major part de les tasques de cures. Convé fer notar a l'alumnat que aquestes activitats no es desenvolupen dins d'una jornada determinada (com la jornada laboral, que dura 8 hores) sinó que ocupen tot el dia, des de que una persona s'aixeca fins que se'n va a dormir. En conseqüència, a aquesta persona li resultarà molt complicat fer altres activitats fora de l'àmbit familiar i domèstic, com el descans o l'oci.

FONT

<http://www.fundacionmujeres.es/maletincoeducacion/pdf/CUAD4horiz.pdf>

<http://www.fundacionmujeres.es/maletincoeducacion/pdf/FICHA13.pdf>

LLETRES DE CANÇONS

DURADA: 35 min.

ESPai: Aula.

MATERIAL: Cançons prèviament descarregades: "[Los días de la semana](#)" (cançó original) i "[Los días de la semana](#)" (nova versió), reproductor de música o ordinador amb altaveus.

OBJECTIU

Visibilitzar el repartiment desigual de les responsabilitats de cures i dels usos del temps d'oci i descans.

DURADA

=/- 1h
+1h

ESPai

Aula
Exterior

MATERIAL

Bàsic
Específic

INSTRUCCIONS

Mitjançant l'anàlisi de la cançó "*Los días de la semana*" de *Los Payasos de la tele*, es treballarà el repartiment de tasques (usos del temps) i el treball de cures. En primer lloc, s'escoltarà com la nena de la cançó organitza les tasques de cures: dilluns netejar, dimarts estendre, dimecres cosir, dijous planxar, divendres escombrar, dissabte cuinar i diumenge resar.

En subgrups es comentarà la lletra de la cançó, analitzant els estereotips de gènere que hi apareixen. Després es reproduirà la nova versió de la cançó, on se substitueix "*la niña*" per "*el marido*". En els mateixos subgrups, es discutirà sobre els canvis en la cançó i per què era necessari fer-los.

APUNTS PER A LA DINAMITZACIÓ

L'agent educatiu ha de conduir a reflexionar sobre el fet que el desigual repartiment de les tasques de cura té conseqüències per les dones, entre elles, el menor temps personal pel descans o l'oci

FONT

<http://www.fundacionmujeres.es/maletincoeducacion/pdf/CUAD4horiz.pdf>

VET AQUÍ UNA VEGADA

DURADA: 2 h.

ESPai: Aula.

MATERIAL: Contes infantils tradicionals i [carta de la Blancaneus i el Sant Jordi](#).

OBJECTIU

Reflexionar sobre la transmissió dels estereotips de gènere a través dels contes i identificar les pròpies actituds i idees preconcebudes.

DURADA

=/- 1h
+1h

ESPai

Aula
Exterior

MATERIAL

Bàsic
Específic

INSTRUCCIONS

Després de llegir les cartes de la Blancaneus i el Sant Jordi, tindrem preparat un recull de contes tradicionals. Organitzarem el grup en equips i deixarem que cada equip esculli un conte, havent d'identificar els estereotips de gènere. Una vegada identificats, el grup ha d'acordar les modificacions a introduir per tal de redissenyar i editar el conte sense la presència d'aquests estereotips.

PROPOSTA DE TANCAMENT

Una vegada redissenyats els contes, es compartiran amb la resta de grups i es reflexionarà en conjunt sobre les desigualtats de gènere. També es poden compartir amb la resta del centre socioeducatiu, i fins i tot escenificar-lo.

APUNTS PER A LA DINAMITZACIÓ

Caldrà buscar diferents moments de reflexió per valorar no només els avenços del projecte, sinó també la capacitat del grup per treballar en equip, com estem afrontant les dificultats que apareixen, si tothom hi té un paper, etc.

FONT

<https://esplai.fundesplai.org/recurs/vet-aqui-una-vegada/>

LA DONA IDEAL

DURADA: 40 min.

ESPai: Aula.

MATERIAL: Ordinador, bolígrafs, paper i un fragment del [vídeo "Cuéntame cómo pasó: La mujer ideal \(episodio 5\)"](#). En cas de no disposar de material per al visionat, s'ha incorporat el fragment (en format lectura) del vídeo.

OBJECTIU

Insistir en la injustícia social que és produeix al no compartir les responsabilitats familiars per part de cada membre de la família, amb l'objectiu de sensibilitzar i prendre'n consciència.

DURADA

=/- 1h
+1h

ESPai

Aula
Exterior

MATERIAL

Bàsic
Específic

INSTRUCCIONS

L'activitat comença amb la lectura (la qual es troba a la pàg. 20 del document adjunt) o el visionat de l'extracte del capítol de la sèrie "Cuéntame" (el qual es troba a la pàg. 19 del document adjunt). Quan s'hagi visualitzat, s'inicia un debat amb el grup amb una sèrie de preguntes, tals com: Com era la dona ideal dels anys 70 segons la sèrie? La dona cuidadora, pròpia del rol tradicional de dona mestressa de casa, què rep a canvi? Seguretat econòmica? Amor incondicional? etc.

PROPOSTA DE TANCAMENT

Es pot ampliar la dinàmica realitzant l'activitat complementària que es proposa a la pàg. 21, per tal que l'alumnat observi les diferències entre la dona ideal dels anys 70 i la dona actual. Es interessant matisar que el fet que les dones s'hagin incorporat al mercat remunerat de treball, no ha provocat que es deslliuressin de les tasques domèstiques, provocant, en molts casos, les anomenades "dobles jornades de treball".

APUNTS PER A LA DINAMITZACIÓ

En aquesta activitat és imprescindible el foment d'un esperit crític. Per això, és molt important que la persona que dinamitza l'activitat faci de guia del debat i orienti a l'alumnat cap als objectius proposats. Així, s'ha de focalitzar en que els infants descobreixin quines són les característiques del rol de la dona tradicional al seu país, així com els avantatges i inconvenients d'aquest model pel desenvolupament personal i professional de les dones. S'ha de remarcar també que **no existeix un model definit sobre com ser una dona o un home;** així, es proposa que l'alumnat pugui investigar quin és el model de "dona ideal" als diferents països.

FONT

https://www.juntadeandalucia.es/iam/catalogo/doc/iam/2010/29893_profesorado.pdf

DIFERÈNCIES I SIMILITUDS

DURADA: 25 min.

ESPAI: Aula.

MATERIAL: Cartolines, dues bosses, retoladors, paper i bolígrafs.

OBJECTIU

Concretar les diferències i similituds entre el treball domèstic i les responsabilitats familiars, per una banda, i la feina remunerada, per altra.

DURADA

=/- 1h
+1h

ESPAI

Aula
Exterior

MATERIAL

Bàsic
Específic

INSTRUCCIONS

S'organitza la classe per tallar petites targetes de cartolina i escriure en cada una d'elles diferents feines, tant remunerades com no remunerades (a la pàg. 35 del document adjunt, es proposen algunes d'aquestes feines). Seguidament, s'introduiran a dues bosses diferents les diferents targetes: les que corresponguin a les tasques de treball domèstic (senyalades en color lila a la fitxa adjunta) a una bossa, i les que corresponguin a les tasques remunerades (senyalades en color groc a la fitxa adjunta) a una altra.

Cada infant haurà d'agafar una targeta de cada bossa i seleccionar d'entre les dues tasques, la que més li agradi. Si simultàniament, la persona que dinamitza l'activitat anirà preguntant els motius de l'elecció. Després de les explicacions individuals, es formaran grups de 3 o 4 persones i comentaran les següents preguntes:

- Quines diferències i similituds hi ha entre una feina i l'altra?
- Què passaria si ningú es fes càrrec dels treballs domèstics?
- Quin tipus de treball està millor valorat a la societat? Quins avantatges i inconvenients té un treball en front l'altre?
- Què passa quan una sola persona s'ha de fer càrrec de tot el treball de la columna de l'esquerra?

PROPOSTA DE TANCAMENT

Per finalitzar, es pot posar en comú les conclusions a les que han arribat cada grup.

APUNTS PER A LA DINAMITZACIÓ

A la pàg. 34 del document [adjunt](#), es mostren diferents aspectes teòrics a tenir en compte per a l'abordatge de les diferents preguntes que es proposen.

FONT

https://www.juntadeandalucia.es/iam/catalogo/doc/iam/2010/29893_profesorado.pdf

QUI FA QUÈ?

DURADA: 30 min.

ESPai: Aula.

MATERIAL: Notes adhesives i bolígrafs.

OBJECTIU

Visibilitzar els canvis de rols entre dones i homes en l'exercici de les tasques domèstiques i, al mateix temps, posar de manifest els prejudicis sexistes. També es reflexionarà sobre l'organització del treball domèstic a les cases pròpies de l'alumnat. Es prendrà consciència de la gran quantitat de treballs invisibilitats que es realitzen a les llars, així com en la quantitat de temps que es necessita per executar-los.

DURADA

=/- 1h
+1h

ESPai

Aula
Exterior

MATERIAL

Bàsic
Específic

INSTRUCCIONS

S'enganxarà al front d'un alumne o alumna aleatòriament una nota adhesiva (prèviament creada) sobre una tasca de treball domèstic (a la pàg. 47 de l'enllaç adjunt es mostren exemples). La persona seleccionada no ha de veure l'escrit de la nota, però la resta de l'alumnat, sí. Seguidament el grup ha de començar a donar pistes verbals per tal que la persona amb la nota enganxada endevini la tasca que porta al front. Es repetirà el procés amb diferents alumnes i les diverses notes. Quan es finalitzi, es proposa que l'alumnat complimenti la taula adjuntada a la pàg. 47 del document, en relació a la persona que realitza tals activitats i el temps que n'ocupen. Quan cada alumne tingui la taula completa, es proposa una reflexió al voltant de les següents preguntes:

- Us adoneu de la quantitat de treball que es fa dins d'una llar i sobre quines persones recau majoritàriament aquestes funcions?
- Quant de temps dedica cada membre de la família a les tasques domèstiques? Quant de temps dediqueu vosaltres? Creieu que es suficient?
- Com penseu que es pot solucionar aquesta situació? Com podeu contribuir a millorar el repartiment de les tasques de la llar?
- Els homes, com podeu contribuir a millorar la situació?

APUNTS PER A LA DINAMITZACIÓ

La persona que dinamitza l'activitat ha de procurar que tant els treballs de la llar més feminitzats (escombrar i fregar el terra...) com els més masculinitzats (arreglar desperfectes de la casa, pintura, jardí), s'assignin indistintament tant a nois com a noies.

FONT

https://www.juntadeandalucia.es/iam/catalogo/doc/iam/2010/29893_profesorado.pdf

SEXISME A LA RAE

DURADA: 40 min.

ESPai: Aula.

MATERIAL: Diccionari físic o connexió a internet (mòbil o ordinador per a cada subgrup d'alumnes).

OBJECTIU

Ser conscients de com el llenguatge reproduïx els estereotips de gènere, des d'una perspectiva androcèntrica.

DURADA

=/- 1h
+1h

ESPai

Aula
Exterior

MATERIAL

Bàsic
Específic

INSTRUCCIONS

En subgrups de 3 o 4 persones, es buscarà al RAE les següents definicions: Mujer/Hombre (definició 3 i 5 respectivament), Gozar, Babosar, Huérfano, Afeminar, Femenino, Masculino, Madre, Padre, Madraza, Padrazo, Ventanera, Ventanero, Sombrero, Corbata. Per cadascuna de les paraules, es discutirà si aquestes definicions contribueixen a reproduir els estereotips de gènere.

Després, entre el conjunt de la classe es debatrà el significat de cadascuna d'aquestes expressions, tenint en compte com aquest canvia en funció del femení o masculí de la paraula: Hombre público/ Mujer pública, Patrimonio/ Matrimonio, Zorro/ Zorra, Hombre de la vida/ Mujer de la vida, Héroe/ Heroína, Perro/Perra, Hombre aventurero/ Mujer aventurera, Atrevido/ Atrevida, Hombre callejero/ Mujer callejera, Cualquier/Cualquiera, Solterón/ Solterona, Hombrezuelo/ Mujerzuela, Asistente/ Asistentita, Suegro/ Suegra, Gobernante/ Gobernanta.

APUNTS PER A LA DINAMITZACIÓ

Aquesta activitat està pensada per fer en castellà, tot i que l'agent educatiu pot canviar les paraules per adaptar-les a l'idioma. Convé fer notar a l'alumnat que el llenguatge reproduïx la realitat i que, per tant, és important fixar-nos en com l'utilitzem per evitar perpetuar estereotips de gènere.

FONT

<http://www.fundacionmujeres.es/maletincoeducacion/pdf/CUAD4horiz.pdf>

L'ARBRE DE LA MEMÒRIA

DURADA: Més de 2 h.

ESPAI: Aula (amb col·laboració de l'àmbit familiar).

MATERIAL: Necessari: Folis DinA3 blancs i material d'escriptura / dibuix (colors, retoladors, bolígrafs, llapis, etc.), ordinador i altaveus per a projectar el vídeo "[Desdibuixant el gènere: capítol 2. Biologia o cultura?](#)" (4 min. 52 s.). Opcional: cartolines de colors, cola, cordill, pinces per penjar el material a les parets...

OBJECTIU

L'objectiu principal de l'activitat és comprendre la diferència entre sexe i gènere, desmitificant la idea que les desigualtats de gènere són per motius biològics o genètics i, al mateix temps, fomentar la curiositat de l'alumnat per descobrir com és i com era la seva família, sempre en clau de gènere.

DURADA

=/- 1h
+1h

ESPAI

Aula
Exterior

MATERIAL

Bàsic
Específic

INSTRUCCIONS

L'activitat es centra en la realització d'un arbre de la memòria (un arbre genealògic) de cada infant, en un full DinA3. Per tal d'elaborar-lo, hauran de demanar suport a les seves famílies, arribant a construir l'arbre fins a l'alçada dels avis i àvies o besavis i besàvies. És important que el o la docent remarqui que és necessari deixar un marge d'espai important al costat de cada personatge.

Una vegada cada infant hagi dissenyat el seu arbre genealògic, es demanarà que realitzin una segona investigació, en relació als estudis, professions, estat civil, feina... de cadascun dels integrants de l'arbre. La informació que s'obtingui es sintetitzarà al costat del nom de cada membre de la família. A continuació, es detallen algunes de les preguntes que es poden realitzar:

- Què van estudiar?
- Quina era la seva professió?
- Quanta estona dedicava a fer les feines de casa?
- Quines aficions tenen o tenien?
- Quin estat civil tenen o tenien?
- Tenia carnet de conduir?

Les respostes es posaran en comú amb el grup, per tal d'observar similituds i diferències, entre els homes i les dones de les diferents generacions.

A posteriori, es projectaran els vídeos (adjuntats al final del document), per tal d'acompanyar aquesta reflexió entorn al component social del gènere. El tancament de l'activitat, que s'exposa a continuació, és fonamental.

PROPOSTA DE TANCAMENT

S'ha d'animar a l'alumnat a fer una reflexió que ajudi a entendre l'experiència. S'ha d'analitzar, d'una manera molt clara, com canvia el gènere d'una generació a l'altra, fet que ajudarà a desnaturalitzar-lo i a entendre'l com quelcom que s'aprèn durant la socialització de gènere. Pot ser interessant veure quines altres qüestions interseccionen amb les diferències de gènere (classes social, origen cultural, etc.) i portar-les a debat.

La present activitat es pot comprendre com a un projecte integral, dividit en diverses sessions, si l'agent educatiu ho desitja.

FONT

<http://www.dibgen.com/index-ca.html>

APUNTS PER A LA DINAMITZACIÓ

És interessant no plantejar a l'alumnat que el que estem buscant és una diferència de gènere, sinó més aviat que aquesta emergeixi de les respostes i poder fer-ne l'anàlisi posterior.

En el moment de compartir el treball realitzat amb la resta del grup, cal tenir en compte que els infants estan compartint qüestions personals i sensibles la resta de classe. Cada estudiant té diferents circumstàncies personals i familiars i, per tant, és necessari generar un bon clima abans de realitzar l'activitat en si mateixa. És important que s'evitin els comentaris i judicis dels companys i companyes, així com una breu introducció, a mode de reflexió, de la diversitat de famílies que hi ha actualment i com aquestes enriqueixen la societat.

NENA O NEN?

DURADA: 20 min.

ESPai: Aula.

MATERIAL: Vídeo "[Muñecas para niñas y robots para niños. Un experimento de la BBC sobre los estereotipos de género](#)" (3 min 26 s.), reproductor de vídeo i connexió a internet.

OBJECTIU

Introduir els conceptes de gènere i socialització i promoure la reflexió i l'anàlisi en relació amb la desigualtat entre dones i homes.

DURADA

=/- 1h
+1h

ESPai

Aula
Exterior

MATERIAL

Bàsic
Específic

INSTRUCCIONS

Al vídeo es mostra l'experiment següent: intercanvien els noms i la roba de tres nadons i demanen a diferents adults que interactuïn amb ells. Quan identifiquen el nadó com una nena interactuen amb ell de manera diferent que quan l'identifiquen com un nen.

Es convida al grup a la reflexió sobre el que ha passat mitjançant un torn obert de paraules:

- Què ha succeït?
- Com interactuen amb el nadó quan creuen que és una nena?
- Com interactuen amb el nadó quan creuen que és un nen?
- Com pot afectar un nadó que el tractin d'una manera o d'una altra?

APUNTS PER A LA DINAMITZACIÓ

A partir del debat que sorgeixi, es presenten els conceptes de sexe i de gènere i s'aclareixen els dubtes que apareguin.

FONT

https://dones.gencat.cat/web/.content/03_ambits/docs/vm_materialdidactic_violencia_masclista.pdf

El vídeo original de l'activitat de l'Institut Català de les Dones no està disponible. Per això, es proposa un altre amb un contingut bastant similar

EL GÈNERE ENCAPSULAT

DURADA: 1 h.

ESPAI: Aula.

MATERIAL: Retalls d'anuncis de revistes (on les imatges transmetin com se suposa que homes i dones "han de ser i com s'han de comportar"), paper gran (d'embalar, p.ex.), dos cartells titulats NOIES/DONES i NOIS/HOMES, el [Full de Treball 1.2](#) (pàg. 35) i bolígrafs.

OBJECTIU

Explorar i qüestionar els rols i estereotips de gènere construïts i reproduïts socialment, inclosos pels mitjans de comunicació. Explorar les creences en relació amb el gènere, reconèixer l'impacte negatiu de la normativitat rígida de gènere i com limita les eleccions d'homes com i dones. Per últim, comprendre la relació entre socialització de gènere, desigualtat de gènere i jerarquies de poder i com el compliment de la normativitat de gènere contribueix a la violència masclista.

DURADA

=/- 1h
+1h

ESPAI

Aula
Exterior

MATERIAL

Bàsic
Específic

INSTRUCCIONS

En primer lloc, es formaran grups petits, preferiblement mixtos, de manera que una meitat dels grups treballi amb imatges de dones i l'altra meitat amb imatges d'homes. Es reparteix a cada grup els retalls de les revistes i una còpia del Full de Treball 1.2 (annexada als materials). Una vegada que l'alumnat hagi tingut temps de discutir l'activitat (aproximadament 20 minuts), es preguntarà què han respost i es classificaran les respostes als dos cartells NOIES/DONES i NOIS/HOMES. Seguidament, es dibuixarà al voltant de les paraules una caixa (una per les dones i un altre pels homes). Tot seguit, s'explicarà què són les caixes de gènere i que en elles apareixen els comportaments que s'espera que tinguin les persones segons el seu gènere. Aleshores, es generarà un debat amb les següents preguntes:

- Segons la teva experiència, com se suposa que les noies han de ser i comportar-se? Què els fa ser atractives o populars?
- Com se suposa que els nens han de ser i comportar-se? Què els fa ser atractius o populars?
- On aprenem la normativitat de gènere? Quan comencem a aprendre-la? Qui ens l'ensenya?
- Algun d'aquests dos gèneres sembla tenir més poder o una posició més forta en la nostra societat?
- És fàcil romandre dins les caixes? Què passaria si s'actués de manera diferent al que estableixen les caixes? Com serien tractades per les seves famílies, companyes, companys, la societat?
- Què els hi passa a les persones quan les seves actituds s'ajusten al que apareix a les caixes?
- Què ens manté a les caixes? Existeix algun sistema de recompenses o càstigs? Com afecta aquest sistema a les decisions que prenem?

Durant el debat, si l'agent educatiu observa que s'identifiquen qualitats addicionals a aquelles que hi ha a les caixes de gènere, es poden afegir als cartells. Així mateix, les opinions sobre les recompenses i càstigs s'anotaran en el paper gran d'embalar, o bé a la pissarra.

APUNTS PER A LA DINAMITZACIÓ

La finalitat de l'activitat és adonar-se que tots i totes en sentim pressionats/des per ajustar-nos a un ideal de dona i home, però que la complexitat de cada individu fa que sigui difícil, si no impossible, encaixar en les "caixes de gènere". Durant l'activitat cal tenir en compte que la desigualtat de gènere pot ser un tema sensible que pot generar rebuig. És important ajudar a explorar si aquestes qualitats són dictades per la societat en lloc de basar-se en la biologia. Pot ser d'ajuda per la persona que dinamitzi l'activitat investigar estadístiques específiques sobre la bretxa salarial o el nombre de dones amb càrrecs de poder (en comparació als homes).

FONT

https://medinstgenderstudies.org/wp-content/uploads/ManualY4Y_SP2.pdf

ESTEREOTIPS DE GÈNERE

DURADA: 40 min.

ESPai: Aula.

MATERIAL: Paper, llapis, colors, pissarra i retoladors.

OBJECTIU

Introduir els conceptes d'estereotip i rols de gènere per tal de reconèixer els estereotips que socialment s'adjudiquen a homes i dones i també integrar la dimensió social del gènere en la comprensió de la construcció de la identitat com a homes i dones.

DURADA

=/- 1h
+1h

ESPai

Aula
Exterior

MATERIAL

Bàsic
Específic

INSTRUCCIONS

Es presenta el concepte d'estereotip de gènere des del punt de vista teòric. A continuació, es demana a l'alumnat que dibuixin dos retrats: un que representi els estereotips de gènere femenins i un altre que representi els estereotips de gènere masculí. En altres paraules, cal que els dibuixos encarnin els estereotips predominants avui a aquesta societat per a les dones i els homes. Tot seguit, es presenten i s'expliquen els dibuixos i es plantegen les preguntes següents:

- Quines característiques tenen les dones?
- Què caracteritza allò femení, la feminitat?
- Quines característiques tenen els homes?
- Què caracteritza allò masculí, la masculinitat?

Es recull a la pissarra i a partir de la informació que s'obté es completen els conceptes d'estereotip i de rol presentats abans, alhora que s'evidencia les diferències que hi ha a causa de la categorització de gènere i les conseqüències que impliquen. És important veure com la interseccionalitat afecta també la creació d'estereotips al mateix temps que el gènere.

APUNTS PER A LA DINAMITZACIÓ

Es poden fer variacions que facilitin el recull d'idees, com pot ser fer un recorregut històric pels rols entre diferents generacions de la pròpia família: progenitors, avis, àvies...

FONT

https://dones.gencat.cat/web/.content/03_ambits/docs/vm_materialdidactic_violencia_masclista.pdf

REPENSANT ELS CONTES

DURADA: 1 h.

ESPAI: Aula.

MATERIAL: Contes tradicionals.

OBJECTIU

Trencar amb els estereotips de gènere, oferir altres models per promoure socialitzacions més lliures i treballar la perspectiva crítica dels infants en relació al masclisme.

DURADA

=/- 1h
+1h

ESPAI

Aula
Exterior

MATERIAL

Bàsic
Específic

INSTRUCCIONS

Per començar, l'agent educatiu selecciona una història on aparegui un personatge femení i un masculí amb estereotips de gènere marcats i l'explica als infants (pot ser un conte que ja s'hagi treballat prèviament o que sigui relativament desconegut). Mentre s'explica el conte, s'anirà fent esment a les característiques dels personatges, posant especial èmfasi en aquestes. En haver-lo llegit, es demanarà als infants que descriguin els personatges que han aparegut a la història i les seves característiques. Després es tornarà a explicar la història però canviant els papers dels dos personatges principals (per exemple, a la Caputxeta Vermella, la Caputxeta passaria a representar el paper del Llop), demanant que prestin atenció als possibles canvis.

Aquí s'inicia una nova conversa, en la qual es parla de quins canvis s'han vist. Es pot valorar de tornar a parlar dels personatges i les seves característiques, per veure si han canviat. Després, es fa una comparativa dels personatges principals del conte clàssic i del conte canviat. També es pot demanar als infants com se senten amb aquesta història nova (Què us sembla el conte? Quin us agrada més? Quin personatge voldríeu ser?).

Al final, es pregunta a cadascú quin personatge prefereix. Un cop establert quins són els personatges preferits, es construeix una nova història de forma col·lectiva, per tal de posar en valor característiques personals al marge de l'associació a un gènere.

PROPOSTA DE TANCAMENT

Per acabar l'activitat, es pot demanar als infants que interpretin el nou conte, parlant sobre quins canvis han notat, què ha estat diferent, si els han agradat els personatges... Una altra possibilitat per tancar l'activitat és fer un dibuix final, ja sigui dibuixant la part de la història que més els agradi o bé fent una seqüència del conte en un mural, assignant a cada infant una part de la història.

APUNTS PER A LA DINAMITZACIÓ

En els contes tradicionals sovint ens topem amb personatges i històries estereotipades. Quan els expliquem als infants, estem contribuint que construeixin un imaginari concret on entren en jocs uns rols de gènere molt marcats que condicionaran la seva socialització.

QUÈ VULL FER DE GRAN?

DURADA: 1 h.

ESPAI: Aula.

MATERIAL: Projector i material visual preparat anteriorment (vegeu les instruccions).

OBJECTIU

Reflexionar sobre el futur mitjançant la pregunta *Què volem ser de grans?*, centrant-se no només en els estereotips en l'elecció de la carrera professional, sinó també en altres dimensions de la vida.

DURADA

=/- 1h
+1h

ESPAI

Aula
Exterior

MATERIAL

Bàsic
Específic

INSTRUCCIONS

Per al desenvolupament de la proposta és necessari crear un petit material visual que ajudarà als infants a reflexionar sobre el futur en diferents eixos: (1) on vull viure, (2) amb qui vull viure, (3) què vull fer al temps lliure i (4) en què vull treballar. La idea és crear un recull d'imatges que representin diversitat d'opcions (realistes i properes) en cada eix. Per exemple:

- On vull viure: finca al camp, apartament a la mar, estudi a una ciutat, pis a un poble petit, caravana, etc.
- Amb qui vull viure: amistats, animals, fills/es, persones grans, relacions afectives, etc.
- Què vull fer al temps lliure: esport, música, manualitat, voluntariat social, plans culturals, etc.
- En què vull treballar: cuina, tecnologia, medicina, educació, agricultura, art, etc.

Iniciem l'activitat amb una conversa exploratòria per conèixer les expectatives i somnis dels infants al voltant del seu futur. La conversa pot girar entorn a la pregunta: Què us agradaria fer en el vostre dia a dia quan sigueu grans?

Arribats a aquest punt, es presenta el material que es farà servir perquè els infants reflexionin en profunditat sobre el seu futur. La presentació es pot fer mitjançant la projecció de les imatges seleccionades i generant un diàleg sobre les quatre qüestions proposades. Es pot iniciar demanant: Com viviu ara el dia a dia? I després, ho completin pensant en què voldran fer al seu futur treballant els quatre eixos exposats. Es pot anar preguntat per a cada una de les opcions i que els infants aixequin la mà per indicar que és allò el que voldrien, complementant-ho amb torns de paraula per fer comentaris.

En tot moment s'ha d'anar abordant els estereotips. Especialment si en algun moment es donen situacions on s'expressen estereotips que impliquen un judici. En aquests moments, s'hauria d'aturar i treballar en l'eliminació d'aquestes idees estereotipades. Si per exemple es diu, les noies no poden viure soles o es fa burla quan un noi diu que voldria ballar durant el seu temps lliure, es pot abordar a través de l'evidència de realitats que trenquen l'estereotip. Per exemple: Algú coneix una dona que visqui sola? També pot ser un bon moment per veure les implicacions emocionals que tenen aquestes afirmacions: Com creieu que se sent en Joan, ballarí, quan us sent dir que el ball no és per nois?

PROPOSTA DE TANCAMENT

Acabar fent un dibuix personal d'allò que volen ser de grans. Posada en comú i construcció d'un mural col·lectiu amb el títol *Què vull fer de gran*.

APUNTS PER A LA DINAMITZACIÓ

Cal intentar que la conversa no es focalitzi només en la tria de professions, sinó també en altres aspectes com l'ús del temps lliure, l'habitatge, la participació en la societat, etc. A més, durant la conversa s'ha d'anar detectant si hi ha visions estereotipades. L'agent educatiu pot utilitzar el seu propi exemple de manera que diversifiqui els models: què volia quan era petit/a, que fa ara en el seu dia a dia i què vol fer en un futur.

QUÈ REGALES A QUI?

DURADA: 50 min.

ESPai: Espai obert.

MATERIAL: Pissarra, paper i bolígraf.

OBJECTIU

Conscienciar sobre com les diferències personals i socials són més subtils i menys identificatives amb un sexe o l'altre, a la vegada que l'alumnat s'adona que actua de forma sexista i condicionat pels rols i estereotips de gènere.

DURADA

=/- 1h
+1h

ESPai

Aula
Exterior

MATERIAL

Bàsic
Específic

INSTRUCCIONS

Una persona voluntària representarà mitjançant gestos a un personatge del món de la cultura, política, televisió o cinema, sense escenificar si és home o dona, mentre la resta endevinen de qui es tracta. Caldrà utilitzar adjectius genèrics i llenguatge no sexista, descobrint al personatge representat per les seves qualitats i característiques no relacionades amb el sexe. Es poden fer preguntes a la persona que realitza la imitació, qui pot anar donant pistes, escrivint a la pissarra la professió o àmbit del personatge o les seves qualitats, fins que s'endevini de qui es tracta.

Tot seguit, l'alumnat farà individualment una llista de regals per nois i per noies perquè constatin com molts dels nostres comportaments i accions estan marcats pel sexisme. Una vegada s'hagi realitzat el llistat, es plantejaran les següents preguntes en debat amb tota la classe: Us heu parat a pensar en el tipus de regals que es fan a un amic i els que es fan a una amiga? Quines diferències trobeu entre una llista i l'altra? A què creieu que es deuen aquestes diferències?

APUNTS PER A LA DINAMITZACIÓ

La primera part de l'activitat es pot repetir diverses vegades amb diferents imitacions, en funció del temps que es tardi a endevinar el personatge.

FONT

https://www.juntadeandalucia.es/iam/catalogo/doc/iam/2010/29893_profesorado.pdf

CARACTERÍSTIQUES DE DONES I HOMES

DURADA: 30 min.

ESPAI: Aula.

MATERIAL: [Fitxa de treball 1](#) (pàg. 10) i bolígraf.

OBJECTIU

Diferenciar les característiques o trets de caràcter no determinats biològicament que la societat continua considerant com a més pròpies de dones i d'homes. A més, prendre consciència de com assumim aquests estereotips de gènere sense qüestionar-los.

DURADA

=/- 1h
+1h

ESPAI

Aula
Exterior

MATERIAL

Bàsic
Específic

INSTRUCCIONS

L'alumnat individualment haurà d'omplir la fitxa de treball (disponible a l'enllaç adjunt), assenyalant les característiques que considera que descriuen o representen millor els homes, les dones o ambdós.

La fitxa de treball inclou els següents conceptes: força física, tendresa, debilitat física, fredor, domini, autoritat, passivitat, iniciativa, submissió, delicadesa, sensibilitat, corpulència, baix/a, sentimentalisme, alt/a, detallista, afecte, comprensió, bellesa i dependència.

A continuació, raonaran amb la resta del grup les respostes i es farà notar com la majoria de les característiques recollides a la llista són apreses, és a dir, transmeses socialment pel fet de ser un home o una dona, i que no depenen de la base biològica que determina la pertinença a un sexe o un altre.

APUNTS PER A LA DINAMITZACIÓ

L'agent educatiu ha d'introduir a l'activitat la idea que la diferència biològica també té un punt social. És a dir, el sexe, entès com un conjunt de característiques biològiques que permeten definir els éssers humans com a homes i dones, és una construcció social subjecte al canvi en funció del lloc, el temps i la cultura. Així, es pot aprofitar per introduir conceptes com el sexe, el gènere i la identitat de gènere.

FONT

https://dones.gencat.cat/web/.content/03_ambits/docs/vm_materials_estimar_no_fa_mal.pdf

EN MARC I L'ANNA

DURADA: 1 h.

ESPAI: Aula.

MATERIAL: Fulls amb la fotografia d'un nadó, pissarra i guixos.

OBJECTIU

Identificar les expectatives diferenciades que associem a les nenes i als nens. Analitzar, de manera vivencial, com es desenvolupa la socialització de gènere.

DURADA

=/- 1h
+1h

ESPAI

Aula
Exterior

MATERIAL

Bàsic
Específic

INSTRUCCIONS

Per començar, les i els participants fan grups d'un màxim de cinc persones. L'agent educatiu explica a tots els grups que es repartirà un full amb una fotografia d'un nadó i que hauran d'imaginar-se la vida de la criatura d'aquí a 25 anys tenint en compte com serà (capacitats i habilitats personals), quines aficions tindrà, què voldrà estudiar, de què treballarà, on i amb qui viurà, etc. Es repartirà a cada grup un full amb una fotografia del mateix nadó. A alguns grups se'ls presentarà el nadó com a Marc i a altres grups com a Anna (sempre escrit al full amb la fotografia), sense que la resta de grups se'n adonin. Se'ls explicarà que és un treball de grup i que no es pot comentar amb els altres grups, ja que després hi haurà una posada en comú.

Després d'uns 20 minuts, una vegada tots els grups hagin pensat i escrit la vida del nadó, es començarà la posada en comú al grup gran. Per ordre, s'anotarà a la pissarra la vida de l'Anna i d'en Marc, fent incís en els aspectes més rellevants pel que fa al gènere. Havent anotat les dues vides a la pissarra, de manera conjunta es veuen les diferents projeccions que cada grup ha fet per a cada nadó. Es fa veure al grup que s'ha entregat la mateixa fotografia, però que a un grup s'ha presentat el nadó com a Anna i a un altre grup com a Marc. Tot seguit, es relacionen les diferents característiques de vida de l'Anna i el Marc amb els estereotips de gènere, i s'analitzen com es desenvolupa la socialització diferenciada. Una vegada acabada la dinàmica, es pregunta al grup si aquest tipus de situacions solen ocórrer a la vida quotidiana, tot deixant un temps perquè s'identifiquin situacions o experiències pròpies, i es reflexiona sobre les seves causes i conseqüències.

APUNTS PER A LA DINAMITZACIÓ

És interessant reflexionar sobre si aquests estereotips i rols de gènere són a la nostra quotidianitat, sobre les seves causes i conseqüències, i també sobre les diferents expectatives que es projecten als nens i a les nenes i la socialització diferenciada.

Quan es comentin els diferents projectes de vida d'en Marc i l'Anna, pot ser que a la classe surtin exemples que trenquen els estereotips i rols de gènere. Cal destacar-los i posar-hi èmfasi, com a bons exemples que a poc a poc es produeixen canvis cap a una societat més equitativa i justa.

FONT

https://candela.cat/wp-content/uploads/2016/10/vm_pam_a_pam_coeduquem.pdf

QUI ENCAIXA?

DURADA: 30 min.

ESPai: Aula.

MATERIAL: Pissarra i guix, [material 1.4.1](#), (pàg.29, opcional).

OBJECTIU

Identificar les característiques de l'estereotip de masculinitat i del de feminitat i ser capaç d'identificar transgressions quotidianes dels estereotips de gènere. A més, prendre consciència que, tot i el gran impacte dels estereotips de gènere en les nostres vides, ningú els compleix a la perfecció.

DURADA

=/- 1h
+1h

ESPai

Aula
Exterior

MATERIAL

Bàsic
Específic

INSTRUCCIONS

L'agent educatiu dibuixa dues siluetes iguals a la pissarra, però a una li fa el símbol de la feminitat i a l'altra, el de la masculinitat. Es demana al grup que vagin dient característiques, valors, maneres de fer, etc., associats a cada silueta. Es fa una pluja d'idees i es van apuntant les característiques dins de cada figura (si no surten algunes de les importants, pot afegir-les la persona dinamitzadora: consulteu el material 1.4.1, enllaçat a l'apartat de materials, per veure'n la llista). Un cop feta la llista, es demana a l'alumnat que busqui els elements que no compleixen, tot ratllant aquells elements que vagin dient.

Tot seguit, se'ls demana que pensin en persones del seu entorn que no compleixin els estereotips que quedin a la llista, o que pensin en altres moments de la seva vida, de nou ratllant les característiques que es vagin dient. La idea és acabar ratllant-les totes amb l'objectiu de demostrar que aquestes no sempre es compleixen o com a mínim no totes, però que, tot i això, ens afecten a l'hora de fer, ser i sentir. Per tal de promoure el debat, la persona dinamitzadora pot emprar les preguntes següents:

- On aprenem aquests estereotips?
- Com són els protagonistes dels contes que ens explicaven de petits/es?
- I els/les protagonistes de les pel·lícules?
- Com ens afecten aquests estereotips?
- Com ens sentim quan no en complim algun?

APUNTS PER A LA DINAMITZACIÓ

És bo incentivar la participació per tal de fer la llista entre totes i tots els participants alhora que recordar que aquests estereotips tenen efectes molt nocius en el desenvolupament i l'aprenentatge de les criatures. La realitat és molt més diversa i això és una eina de transformació si la sabem fer servir.

FONT

https://candela.cat/wp-content/uploads/2016/10/vm_pam_a_pam_coeduquem.pdf

SOBRE DISTRIBUCIÓ D'ESPAIS A L'ESCOLA

DURADA: 2 h.

ESPAI: Aula i espai obert (pati).

MATERIAL: Fitxa 5, papers i bolígrafs.

OBJECTIU

Prendre consciència dels estereotips de gènere que existeixen en la societat a través dels jocs i joguines. Visibilitzar els usos dels espais i la importància que tenen, així com emfatitzar la llibertat d'utilitzar-los de cada individu.

DURADA

=/- 1h
+1h

ESPAI

Aula
Exterior

MATERIAL

Bàsic
Específic

INSTRUCCIONS

L'activitat consisteix en un treball d'investigació. Es divideix el grup en dos i es va al pati on juguen les nenes i nens més petits. Cada grup observarà i buscarà les respostes a les següents qüestions:

- A què juguen les nenes? I els nens?
- Juguen a diferents espais del pati? Es distribueixen per igual en el pati?
- Amb els mateixos companys de grup, ocupeu diferents espais les noies que els nois?

Seguidament, es comparteixen les respostes obtingudes amb la resta del grup i es comenten. Finalment, es reparteix la Fitxa de treball número 5 (adjuntada a l'apartat de materials), i es debat sobre els gràfics que apareixen en ella relacionats amb la distribució dels espais escolars.

APUNTS PER A LA DINAMITZACIÓ

Per acabar l'activitat, es proposa fer una enquesta als infants que han estat observats prèviament mentre jugaven al pati. Les preguntes podrien ser les següents:

- Quins jocs us agraden més?
- Quins jocs teniu? Quins us agradaria tenir?

La informació es recopila segregada per sexes. Aleshores, amb la informació obtinguda, es redacten les conclusions a què s'ha arribat, donant resposta a si existeixen diferències entre les joguines de nenes i les de nens, a què, amb qui i on juguen nens i nenes i si els agradaria poder jugar a qualsevol joc.

FONT

<http://www.fundacionmujeres.es/maletincoeducacion/pdf/CUAD1horiz.pdf>

ITINERARIS QUOTIDIANS DE CURES

DURADA: 40 min.

ESPAI: Aula.

MATERIAL: Pissarra, paper, bolígraf i gomets de colors.

OBJECTIU

Visibilitzar els treballs de cures i entendre la seva importància pel sosteniment de la vida.

DURADA

=/- 1h
+1h

ESPAI

Aula
Exterior

MATERIAL

Bàsic
Específic

INSTRUCCIONS

Per iniciar la dinàmica, entre tot l'alumnat es procurarà definir què són les cures. Després, en subgrups de 3 o 4 persones, s'identificarà i anotarà en paperets totes les tasques de cura que es fan diàriament a la seva llar i que són necessàries pel sosteniment de la vida.

Cada grup surt a la pissarra a llegir el contingut dels paperets, els enganxa a la pissarra i categoritza amb gomet verd les tasques que realitza ell/a mateix/a i amb gomet vermell les tasques que fan altres persones amb qui conviu.

Després, es divideix el grup classe en 4 grups grans i s'assigna a cadascun d'ells els següents àmbits de cures: esfera del jo, esfera casa-família, esfera relacions-oci, esfera escola. Cada grup debat i anota en papers la resposta a les següents preguntes en relació a la seva esfera: Quan ens sentim cuidades? Com cuidem els altres? De la mateixa manera que en l'activitat anterior, cada grup presenta els resultats a la resta de la classe.

PROPOSTA DE TANCAMENT

Una vegada presentats i compartits els resultats de cada esfera, es proposa observar les diferències i similituds entre l'alumnat en relació a les diferents percepcions de la cura. Tothom es sent cuidat de la mateixa manera? A tothom li agrada que el cuidin de la mateixa manera? Totes les formes de cuidar són igual de vàlides i legítimes?

QUIN VALOR?

DURADA: 40 min.

ESPAI: Aula.

MATERIAL: Targetes amb activitats (vegeu les instruccions) i pissarra.

OBJECTIU

Visibilitzar els treballs de cures i entendre la seva importància pel sosteniment de la vida, sent conscients que es tracta d'activitats amb menor valoració social i econòmica.

DURADA

=/- 1h
+1h

ESPAI

Aula
Exterior

MATERIAL

Bàsic
Específic

INSTRUCCIONS

Les targetes, prèviament preparades per l'agent educatiu, recolliran tant activitats de cures com activitats productives: vendre cotxes, treballar en un banc, presentar un programa de TV, treballar en un hospital, fer el dinar, netejar els carrers, vendre fruites i verdures, arreglar bicicletes, cuidar a persones malaltes, ajudar a algú a fer els deures, reciclar la brossa, netejar la cuina, tenir cura de persones grans, cuidar d'infants, escoltar a amistats o familiars, ajudar a resoldre un problema, treballar en una oficina, ser bomber o bombera, treballar en la construcció de cases... Es divideix el grup en 2 subgrups i s'assigna a cadascun d'ells un conjunt de targetes (és important que les activitats de les targetes siguin exactament les mateixes per a cada grup). El primer grup les endreçarà segons aquelles que siguin més productives econòmicament, mentre que el segon les ordenarà seguint la consigna d'activitats més necessàries per al sosteniment de la vida.

Una vegada classificades, l'agent educatiu col·locarà cada classificació a la pissarra de manera paral·lela, perquè es puguin identificar fàcilment les diferències, i farà les següents preguntes: Quines diferències noteu entre una classificació i l'altra? Per què el grup 1 heu situat aquesta activitat tan amunt i el grup 2 tan a baix? Què heu tingut en compte per classificar-les? Qui fa a casa vostra les tasques de cures, necessàries per al sosteniment per la vida?

PROPOSTA DE TANCAMENT

Per tancar la dinàmica, es farà una reflexió sobre qui fa, majoritàriament, les tasques de cures i sobre com aquestes són imprescindibles per la vida.

APUNTS PER A LA DINAMITZACIÓ

Quan es comparteixen les dues classificacions a la pissarra, convé que l'alumnat s'adoni que les activitats més necessàries per a la vida i les més productives són pràcticament contraposades; i que les activitats de cura més necessàries per a la vida són realitzades majoritàriament per dones.

CUIDAR ÉS UNA ALTRA HISTÒRIA

DURADA: 1 h.

ESPai: Aula o espai obert.

MATERIAL: [Joc de cartes](#) (impreses o joc online), materials per a la creació.

OBJECTIU

Enfortir la consciència personal i ciutadana sobre les cures com a eix central de les nostres vides i societats, qüestionant el model capitalista patriarcal que genera desigualtats de gènere per la manca de corresponsabilitat en les cures.

DURADA

=/- 1h
+1h

ESPai

Aula
Exterior

MATERIAL

Bàsic
Específic

INSTRUCCIONS

La dinàmica treballa les tasques de cura a partir d'un joc de 30 cartes i uns contes associats a cada carta, abordant el dol, la desigualtat, les dificultats de conciliació i la corresponsabilitat en les tasques de cures. Presentarem l'activitat i definirem les cures a partir d'una sèrie de preguntes, exposades a la guia didàctica. Després, l'alumnat escollirà (sense mirar) una carta de la baralla per treballar amb ella, que s'ensenyarà a la resta del grup i es descriurà entre totes. Explicarem el conte al què fa referència la carta, convidarem al grup a tancar els ulls i proposarem una imatge a partir del conte, situant al grup en l'escena i fent una sèrie de preguntes (p. e. com és el lloc on estàs? Què vols fer? Com et sents?...). Seguidament, el grup comentarà les escenes que han vist i preguntarem si el personatge investigat cuida, descuida o necessita ser cuidat. A partir de la resposta, convidarem al grup a moure's per l'espai com aquest personatge i finalment projectarem de manera plàstica allò que hem sentit durant l'activitat.

PROPOSTA DE TANCAMENT

Es poden fer diverses sessions amb diferents cartes, per tal d'incloure altres visions sobre les cures. Mantenint la forma d'inici i tancament, es varia el protagonista o antagonista o bé, l'expressió plàstica o l'objecte màgic.

APUNTS PER A LA DINAMITZACIÓ

Les cartes de la 1 a la 25 poden utilitzar-se en totes les edats, però a infantil i primària és convenient retirar les cartes de la 26 a la 30, perquè es tracta de temàtiques pròpies de secundària. Per enfocar el sentit de les cartes i el seu ús, la guia didàctica (enllaçada a la web) proposa una sèrie de preguntes per convidar a la reflexió.

FONT

<https://www.intered.org/es/recursos/cuidar-es-otra-historia>

CRÉIXER AMB CURA: EL JOC DE LA JENGA

DURADA: 1 h. (aprox.). Tot i això, l'agent educatiu pot dilatar l'activitat fins a 3 h., si així ho desitja.

ESPAI: Aula o espai obert.

MATERIAL: Les fustetes que constitueixen [El joc de la Jenga](#).

OBJECTIU

El joc de la Jenga és un joc que vol ser una eina útil per la comprensió de l'actual model de desenvolupament, fonamentat en el creixement constant, així com mostrar la seva inviabilitat i els danys que ocasiona a les persones i a la natura. També aspira a ser d'utilitat per vincular aquests conceptes a altres conceptes curriculars de les diferents assignatures.

DURADA

=/- 1h
+1h

ESPAI

Aula
Exterior

MATERIAL

Bàsic
Específic

INSTRUCCIONS

El joc consta de 54 blocs de fusta, que s'han d'haver adquirit prèviament. L'activitat comença amb el muntatge de la torre original, que es formarà apilant els blocs en horitzontal de manera que cada pis de la torre tingui 3 blocs junts. Si al primer pis (la base) es col·loquen els blocs en direcció vertical, el següent anirà en direcció horitzontal, i així successivament. Al final quedaran 18 pisos. Al muntar-la, s'explicarà que la torre representa la mateixa idea que un iceberg, és a dir, que les fitxes situades a la base de la torre representen hores dedicades a tasques de cures i les fitxes situades a la part superior, les hores dedicades als treballs productius del mercat laboral.

Per torn, els infants agafaran una de les [targetes](#) que es proposen al material adjuntat (prèviament impreses) i la llegirà en veu alta. A cadascuna d'elles, es parla d'una tasca de cura, remarcant la seva importància. El contingut mostra com, a mesura que passen els anys, la tasca que es descriu es comprèn com a menys important (externalitzant-la al mercat o dedicant-hi menys hores).

Seguidament, extrauran una fitxa de la base de la piràmide i la situaran a la part superior per representar simbòlicament el canvi esdevingut. El joc segueix fins que la torre cau.

Aquest joc pretén que les persones puguin:

- Reconèixer els treballs de cures i comprendre la seva importància en el sosteniment de la vida.
- Qüestionar el "mite de creixement" i identificar les conseqüències del model de desenvolupament dominant.
- Identificar estereotips i rols de gènere que intervinguin en la divisió sexual del treball.
- Detectar l'androcentrisme que recau en la invisibilitat de les cures.
- Reconèixer el paper de la naturalesa com a base sobre la qual s'assenta la vida i la crisi ambiental actual.

PROPOSTA DE TANCAMENT

Després de jugar es pot prendre un temps per reflexionar sobre l'experiència, extrapolar-la a la vida real i pensar què podem fer per transformar el nostre model de desenvolupament a un model més sostenible.

FONT

[Crecer con cuidados. El juego de la jenga | InteRed](#)

APUNTS PER A LA DINAMITZACIÓ

Abans de començar a jugar, es recomana presentar alguns conceptes que puguin ajudar a contextualitzar el joc. Alguns d'aquests conceptes són: el treball productiu, el treball de cures, el mercat, l'ocupació, el creixement... És especialment rellevant presentar la idea d'iceberg, que representa la (in)visibilitat i valoració que cada tipus d'activitat rep a la nostra societat. Si es juga una segona vegada al joc, es pot posar èmfasi en qui són les persones encarregades de dur a terme aquestes activitats. Així, es poden introduir els conceptes de sexe, gènere, rols de gènere, divisió sexual del treball o doble jornada.

PLANIFICANT LES MEVES TASQUES DE LA LLAR

DURADA: 35 min.

ESPai: Aula.

MATERIAL: Paper i bolígrafs.

OBJECTIU

Visibilitzar la quantitat de tasques domèstiques invisibilitzades que es realitzen a les llars, per tal que els infants s'adonin de l'organització i el treball necessari per al sosteniment de la casa i de la vida.

DURADA

=/- 1h
+1h

ESPai

Aula
Exterior

MATERIAL

Bàsic
Específic

INSTRUCCIONS

Per parelles, una persona escollirà una acció que realitza a la seva vida diària, mentre que l'altra li farà preguntes per descobrir totes les tasques que s'invisibilitzen darrere aquesta. Per exemple, si l'acció és aixecar-se i dutxar-se, es pot preguntar qui manté el lavabo net, qui ha rentat les tovalloles perquè estiguin netes i en perfecte estat per utilitzar-les, qui es preocupa perquè hi hagi aigua calenta, etc.

Una vegada fet l'exercici, s'haurà de pensar quina és la seva contribució personal al treball de cures i les responsabilitats familiars, contestant a la següent enquesta:

- Hi ha tasques que no realitzes mai o gairebé mai? Per què?
 - Em falta temps.
 - No m'ho exigeixen a casa.
 - No ho veig adequat al meu sexe.
 - Altres motius. Quins?
- Creus que podries participar més en les tasques domèstiques de casa teva? Explica de manera concreta en què consistiria la teva contribució per repartir aquestes responsabilitats. Enumera-les i explica quins avantatges tenen.
- Comunica a la teva família el teu desig de contribuir més amb els treballs i responsabilitats domèstiques, ensenya'ls el teu pla setmanal i consensua'l amb les persones adultes de casa teva.
 - Després es pot penjar amb un imant a la nevera de casa i en algun lloc de la classe.
 - Setmanalment, es pot anar revisant i posant en comú com ha anat, quines dificultats has trobat i com et sents tant tu com la resta de familiars.
- Quins avantatges té el repartiment de les tasques de cura?

FONT

https://www.juntadeandalucia.es/iam/catalogo/doc/iam/2010/29893_profesorado.pdf

A L'ESCOLA FEM CURA

DURADA: 1 h.

ESPAI: Aula o espai obert.

MATERIAL: Papers i bolígrafs (opcional).

OBJECTIU

Treballar les cures com a part essencial de la salut comunitària, entenent quines són les necessitats de cura al llarg de la vida i què són les feines de cura quotidianes. Així mateix, visibilitzar i donar valor a les dones com a principals cuidadores, tot qüestionant aquest fet com una desigualtat social i de gènere, i visibilitzar que hi falten els homes en aquest àmbit amb l'exemple de les professions feminitzades relacionades amb les cures. Finalment, identificar com ens cuidem i com cuidem dels nostres entorns.

DURADA

=/- 1h
+1h

ESPAI

Aula
Exterior

MATERIAL

Bàsic
Específic

INSTRUCCIONS

L'activitat es tracta de fer un debat grupal. La persona que dinamitza l'activitat farà reflexionar al grup a partir de les següents possibles preguntes (a la pàg. 6 de [l'enllaç](#) adjunt es troben les respostes):

- Què son les cures?
- Què vol dir cuidar?
- Qui cuida generalment? Per què pensem que passa això? Pensem que és una feina que només poden fer les dones?
- Hi ha alguns treballs de cura que no es veuen ni valoren tant. Per exemple, qui neteja l'escola? Qui fa el menjar a l'hora del menjador?
- I vosaltres, cuideu?
- Què podem fer per què les persones ens sentim cuidades? Per sentir-nos bé?
- Què fem a l'escola per cuidar-nos entre els nens i nenes? (en un sentit ampli de benestar físic-emocional-mental-social)
- Com ens cuidem nosaltres mateixos/es? Feu coses que us relaxen? Feu coses que us diverteixen? Feu coses que us fan sentir felicitat? Dormiu les hores que necessiteu per estar descansat/da?
- Com cuideu als companys i companyes? Les escolteu quan us parlen? Els doneu suport quan senten tristesa? Les ajudeu quan ho necessiten? Les abracem?
- Com cuideu els espais de l'escola? Netegeu l'escola? Deixeu els espais recollits i endreçats? Parleu fluixet als espais comuns per no molestar a la resta de persones?
- És l'escola un espai de cures? Si teniu un problema, hi ha espais a l'escola per compartir com us sentiu? I si teniu un conflicte amb algun/a company/a de classe? Us trobeu els espais nets i endreçats?

PROPOSTA DE TANCAMENT

Una possible activitat de tancament pot ser plasmar la reflexió en un procés creatiu, com l'elaboració d'un diari. Deixem a la vostra elecció la forma d'expressar-ho: fotografia, arts plàstiques, redacció, poesia, etc. Com més bonic i creatiu, millor!

FONT

<http://placomunitariipoblesec.org/wp-content/uploads/2021/03/Posem-les-cures-al-centre-de-la-vida.-Guia-didactica-per-a-les-escoles.202112.pdf>

EL PERILL DE LA HISTÒRIA ÚNICA

DURADA: 1-2 h.

ESPai: Aula.

MATERIAL: [Vídeo “Chimamanda Adichie El peligro de la historia única”](#) (18 min. i 46 s.), pissarra, projector i ordinador.

OBJECTIU

Contribuir a generar anàlisi crítica sobre la construcció de coneixement i els relats hegemònics, els estereotips i prejudicis i la cerca de referents, així com les seves conseqüències en la construcció de la nostra identitat i de l'imaginari col·lectiu que com a societat legítimem. Proposem fer-ho a través del relat “*El perill d'una única història*”, transmetent la idea de respectar i valorar la diversitat com a font d'enriquiment, el que implica fomentar la sensibilitat i curiositat cap als mal anomenats “altres” i les seves cultures, i també per obrir possibilitats per comprendre el món a partir de les seves històries.

DURADA

=/- 1h
+1h

ESPai

Aula
Exterior

MATERIAL

Bàsic
Específic

INSTRUCCIONS

Per introduir l'activitat, es realitza una dinàmica en la qual es convida a fer una ronda de presentació a través d'un objecte personal. Aquest objecte el poden portar de casa, si prèviament se'ls hi fa memòria, o escollir un objecte que portin a sobre o tinguin a mà (una polsera, un collaret, una samarreta que tingui un significat especial per a qui la porta...). Convidem a l'alumnat que, a través de l'objecte escollit, expliqui una part de la seva pròpia història. Es tanca la dinàmica posant en evidència la diversitat d'històries que, com aquestes, ens parlen de persones i espais diferents i ens permeten conèixer aspectes desconeguts de persones conegudes, configurant part de la nostra identitat. Després, es visualitzarà el vídeo (enllaçat als materials) i es plantegen les següents preguntes:

- Quines emocions i sensacions us provoca el vídeo? Per què?
- Quines reflexions podeu extreure a partir del vídeo?

Seguidament, amb grups d'entre 4-6 persones es comparteixen les respostes. Una persona del grup recollirà una síntesi per, posteriorment, portar-ho a plenària com a portaveu, posant en comú les emocions i les sensacions expressades i les reflexions exposades. Es tanca la reflexió deixant a l'aire la pregunta: quan veiem una dona migrada, ens preguntem per la seva història particular, o donem per fet que la seva història respon a estereotips i prejudicis?

PROPOSTA DE TANCAMENT

Per tancar la dinàmica, es fa un joc de contacte amb l'objectiu de constatar que les persones ens relacionem i ens influenciem, per tal de reconèixer les diferències, però també les similituds, com diu la protagonista de la nostra història. Per parelles, convidem a ajuntar les esquenes per seguir el ritme d'una música alegre i significativa, com per exemple les que estan a la pàg. 65 de la pàgina web enllaçada.

APUNTS PER A LA DINAMITZACIÓ

Per introduir la història de la protagonista del vídeo, s'explica que es tracta d'una dona escriptora que ens parla del perill de la història única i com això influeix en la configuració de la nostra identitat i genera estereotips. A més, a la pàg. 64 de l'enllaç adjunt es mostren aspectes clau per introduir el debat.

FONT

<https://alotroladodelcuidado.intered.org/educacion/wp-content/uploads/2021/10/alaltrabandadelescures-unitat-didactica.pdf>

LES DONES DEL MEU PASSAT

DURADA: 1 h.

ESPAI: Aula.

MATERIAL: Paper, bolígrafs i material per decorar (opcional).

OBJECTIU

Reflexionar sobre les contribucions de les dones del passat, destacant la importància del treball de cures.

DURADA

=/- 1h
+1h

ESPAI

Aula
Exterior

MATERIAL

Bàsic
Específic

INSTRUCCIONS

L'activitat consisteix en confeccionar un arbre genealògic "en femení". S'hauria de posar una data perquè els i les alumnes poguessin portar-lo, havent parlat prèviament amb les seves respectives famílies. Una vegada acordat i fet, es pregunta a tot el grup si hi ha hagut alguna avantpassada que hagi o hagués destacat en algun aspecte (artesanal, esportiu, polític, artístic...). En el cas que no trobin cap o si hi hagués molt poques, es poden fer les següents preguntes:

- Aquestes dones de la família no han treballat? On? Què van fer?
- És el mateix estar a l'atur que no treballar? Quina és la diferència?
- Diries que les mestresses de casa treballen?
- Per què el treball domèstic no és remunerat?

Per acabar, es pot fer un debat amb la classe incorporant conceptes com la divisió sexual del treball, la corresponsabilitat i la igualtat.

PROPOSTA DE TANCAMENT

Si l'alumnat ha trobat alguna avantpassada que hagi destacat en algun aspecte, es proposa que faci una biografia de la seva vida i l'exposi a la resta de la classe.

FONT

<https://www.inmujeres.gob.es/areasTematicas/AreaEducacion/MaterialesDidacticos/docs/GuiaCorresponsabilidad.pdf>

RELACIONS DE PODER

DURADA: 30 min.

ESPAI: Aula o espai obert.

MATERIAL: Pissarra.

OBJECTIU

Identificar, vivenciar i analitzar el concepte de poder, posant-lo en relació amb el concepte de gènere.

DURADA

=/- 1h
+1h

ESPAI

Aula
Exterior

MATERIAL

Bàsic
Específic

INSTRUCCIONS

En la primera part d'aquesta activitat, es demana que tothom s'aixequi i es reuneixi en un espai comú, sense taules ni cadires. Es fan alguns exercicis, com poden ser estiraments o moviments de parts concretes del cos per activar-lo i mobilitzar-lo. A continuació, es demana que tanquin els ulls i s'imaginin la paraula poder durant un o dos minuts. Seguidament, es proposa que amb els ulls oberts representin amb el cos el que per a elles i ells significa aquesta paraula. S'asseuen en rotllana a terra o tornen a les cadires per analitzar el que hagi succeït, donant resposta a la pregunta següent: Com definiríeu el poder en tres paraules?

Es recull la pluja d'idees a la pissarra, agrupant-les per semblances. Finalment, a partir de les valoracions del treball corporal i de les paraules recollides, s'acaba de tancar la dinàmica fent un recull final:

- A què associem el poder?
- Quina vinculació li donem pel que fa a la feminitat?
- Quina vinculació li donem pel que fa a la masculinitat?
- Quina imatge del poder predomina?
- Quines altres formes de poder hi pot haver?

APUNTS PER A LA DINAMITZACIÓ

És important la bona observació de les posicions corporals i de la facilitació de l'anàlisi.

FONT

https://dones.gencat.cat/web/.content/03_ambits/docs/vm_materialdidactic_violencia_masclista.pdf

PROTAGONISTES PER UN DIA

DURADA: 35 min.

ESPAI: Aula.

MATERIAL: Mobiliari per “roda de premsa”, [extracte de la sèrie “Cuéntame”](#) (pàg. 24), paper i bolígrafs.

OBJECTIU

A través de la sèrie de televisió “Cuéntame”, es reflexionarà sobre els rols de gènere i la doble jornada que assumeixen algunes dones. La idea és que amb l'activitat quedi constància de la desigualtat que pateix la Merche en relació amb les feines de cures i les responsabilitats familiars.

DURADA

=/- 1h
+1h

ESPAI

Aula
Exterior

MATERIAL

Bàsic
Específic

INSTRUCCIONS

L'agent educatiu seleccionarà un grup d'alumnes que hauran de representar l'escena extreta de la sèrie “Cuéntame” (pàg. 26 de l'enllaç adjunt). L'escena permet apreciar com durant la postguerra comença a sorgir un model de “dona moderna”, qui es troba amb la contradicció d'assumir una feina remunerada mentre s'ha de fer càrrec, ella sola, de les tasques de cures. Mentre el grup seleccionat prepara l'escena, s'elabora amb la resta de la classe el guió per la roda de premsa que es farà després de la representació de l'escena. Alguns exemples per les preguntes són:

- Antonio, per què t'has enfadat quan la Merche s'ha emportat el cotxe per anar a treballar?
- Herminia o Merche, ens podeu explicar per què teniu l'obligació de deixar tot el treball domèstic finalitzat abans de marxar-vos a la feina?
- Herminia, per què has de fer-te càrrec de les suposades responsabilitats domèstiques de la Merche?

En la roda de premsa, han d'aparèixer els següents temes: les diferències entre la Merche i el model de dona ideal, el comportament de l'Antonio quan s'adona que la Merche s'ha anat a treballar, les obligacions de l'Antonio i la Merche abans d'anar a treballar i els rols de l'Herminia i la neboda.

PROPOSTA DE TANCAMENT

Per finalitzar, es posarà en comú amb l'alumnat per reflexionar sobre les següents qüestions:

- La reproducció dels comportaments vists a la sèrie a l'escola o en el grup d'iguals.
- Les diferències entre els rols de les noies i els rols dels nois, com per exemple, en l'organització d'una festa, s'ocupen els nois d'unes coses i les noies d'unes altres? Es comparteixen les tasques?

APUNTS PER A LA DINAMITZACIÓ

És convenient remarcar que els models representats a la ficció no són els únics existents i que tampoc són estàtics, ja que hi ha homes que s'han ajustat als canvis socials que ha produït la incorporació de la dona al mercat laboral formal.

FONT

https://www.juntadeandalucia.es/iam/catalogo/doc/iam/2010/29893_profesorado.pdf

LLUITA CONTRA LA DOBLE JORNADA

DURADA: 30 min. (o 1 hora si s'opta per realitzar l'activitat de tancament).

ESPAI: Aula o espai obert.

MATERIAL: Corda, botons, trossos de tela, agulla de cosir, qualsevol llibre de poesia, paper i bolígrafs.

OBJECTIU

Prendre consciència del que es denomina doble jornada, és a dir, la condició a què es veuen sotmeses una majoria de les dones, que a més d'assumir el treball de cures, exerceixen un treball remunerat en horari laboral.

DURADA

=/- 1h
+1h

ESPAI

Aula
Exterior

MATERIAL

Bàsic
Específic

INSTRUCCIONS

L'activitat consisteix en una gimcana que es realitzarà en grups de 4 a 5 persones. La persona que dinamitzi l'activitat dirà un dels grups que serà l'encarregat del disseny, l'organització, l'arbitratge i la classificació de les proves (que es podrien dur a terme a les pistes, pati o espai obert). El circuit que els grups hauran de fer representarà un dia de la vida de les persones (generalment dones) que pateixen una doble jornada. La simultaneïtat de tasques representa la doble jornada.

- **Prova 1, Comptar i saltar:** un membre del grup haurà de saltar a la corda a la vegada que resol operacions matemàtiques que el grup organitzador anirà plantejant.
- **Prova 2, Endevinalles i cosir botons:** tres membres de cada grup hauran de resoldre les endevinalles plantejades per la resta de grup a la vegada que van cosint botons sobre una tela o roba.
- **Prova 3, Recitar poesia:** aquesta prova la farà un o una participant de cada grup simultàniament. Prèviament, la resta d'alumnat s'haurà tret les sabates i haurà fet una pila. La prova consisteix en buscar les persones propietàries de les sabates alhora que reciten la poesia.

Cadascuna d'aquestes proves serà avaluada pel grup tribunal que vetllarà pel seu compliment. Al final, el grup que hagi obtingut una puntuació més elevada en la suma de les tres proves serà l'equip guanyador. Finalment, es manifestarà que patir doble jornada provoca a les dones nivells alts d'estrès i llargues jornades de treball, que repercuteix negativament a la seva salut.

PROPOSTA DE TANCAMENT

Com a segona part de l'activitat, l'alumnat tractarà de resoldre situacions i treballs de la vida quotidiana que habitualment recauen sobre les dones i que provoca que pateixin una càrrega major, amb la finalitat que l'alumnat s'impliqui i busqui solucions per democratitzar els treballs de cures. Les instruccions detallades d'aquest exercici es troben a les orientacions metodològiques de la pàg. 50 de l'enllaç adjunt.

APUNTS PER A LA DINAMITZACIÓ

Abans d'iniciar l'activitat, la persona dinamitzadora hauria d'oferir una explicació bàsica de quines mesures es poden dur a terme per conciliar la vida personal, familiar i laboral, i així aconseguir una democratització dels treballs domèstics.

FONT

https://www.juntadeandalucia.es/iam/catalogo/doc/iam/2010/29893_profesorado.pdf

SURT

JUNY 2023